

БУБЛИК Оксана Григорівна,
кандидат історичних наук,
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського

АДАПТАЦІЯ ВЕБ-КВЕСТА ДО СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАУКОВОЇ БІБЛІОТЕКИ: ПРОПОЗИЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

УДК 027.021: 303.064

У статті розглянуто ключові аспекти веб-квестів (визначення, характеристика, структура, класифікація). Звернуто увагу на визначення веб-квестів з метою розуміння їх сутності та подальшого використання на практиці. Проаналізовано чотири головні характеристики веб-квестів та можливості їх перенесення до моделі соціокультурної діяльності наукової бібліотеки. Розглянуто етапи проведення веб-квестів та труднощі їх імплементації до практики наукової бібліотеки. Звернуто увагу на класифікацію веб-квестів і власне на ті види, які доцільно запроваджувати у науковій бібліотеці.

Ключові слова: веб-квест, наукова бібліотека, адаптація, характеристики веб-квесту, класифікація веб-квесту.

Останніми роками практика соціокультурної діяльності наукової бібліотеки збагатилася такими новими формами, як вебінар, квест, кінперегляд тощо. Більшість цих форм введені в бібліотечну справу з інших сфер діяльності. Хоча ці форми набувають активного поширення в бібліотеці, але потребують їх адаптації в контексті їх методики та організації. Пропонуємо звернути увагу на одну з таких форм, як веб-квест, яка була запроваджена у системі вищої освіти у 1995 р., але в роботі бібліотеки лише набирає своєї ваги. Висвітлення даної тематики ще не набуло належного поширення. Хоча на теоретичному рівні бібліотечні фахівці підтверджують актуальність проведення веб-квестів у бібліотеці (Н. С. Ілюшкіна, Ю. В. Потехіна).

Метою роботи є дослідження специфіки проведення веб-квестів та визначення шляхів адаптації веб-квестів відповідно до моделі соціокультурної діяльності наукової бібліотеки.

Для початку спробуємо надати визначення “веб-квест”. Існує декілька дефініцій “веб-квест”. Зазначимо деякі з них. Засновники цієї технології Т. Марч й Б. Додж розтлумачують веб-квест як орієнтовану діяльність, де частина або вся інформація, яку опрацьовують учні, віднайдена в Інтернет-мережі [1]. Веб-квест – проблемне завдання з елементами ролевої гри, для виконання якого використовуються інформаційні ресурси Інтернету [5]. Веб-квест – сайт в Інтернеті, з яким працюють учні, виконуючи певне навчальне завдання [3]. Веб-квест – формат уроку, в якому більшість або вся інформація, з якою працюють учні, надходить з Інтернету. Веб-квест є структурованою рефлексивною діяльністю, яка побудована на зацікавлюючих завданнях з використанням ресурсів, наявних у мережі. Веб-квест – метод, заснований на інструкціях, розміщених на сайті [2].

Тож, між фахівцями різні візії на розуміння цього визначення. Відповідно до них веб-квест за сутністю – орієнтована діяльність, проблемне завдання, сайт, формат, структурована рефлексивна діяльність, метод. З усього перерахованого погоджуємось з тим, що веб-квест є орієнтованою діяльністю, проблемним завданням, який побудований на рефлексивній діяльності. У даному випадку вважаємо: орієнтована діяльність та проблемне завдання є спорідненими виразами за своїм змістовним навантаженням. Веб-квест є форматом, але таке визначення не розкриває змісту поняття. Якщо керуватися цим принципом, тоді веб-квест є форматом або радше формою квесту. Що ж до тлумачення веб-квесту як веб-сайту, то безумовно веб-квест має бути розміщений на веб-сайті або онлайн-платформі. За визначенням веб-сайт – це сукупність веб-сторінок, розташованих в Інтернет-мережі, об’єднаних під одним доменним ім’ям або ІР-адресою. Дійсно існує платформа з назвою WebQuest, але це не єдиний ресурс, на якому розміщуються веб-квести. Функціонують такі онлайн-платформи, як Open WebQuest platform, Create WebQuest, Edutic-WQ, WebQuest Wizard та ін., які пропонують розроблені приклади, алгоритми побудови викладу, графічне оформлення тощо. Якщо веб-квест проводиться за допомогою друкованої інструкції (інколи із залученням роздаткових матеріалів), він може бути не розміщений на сайті. У такому разі учасники відкривають заплановані веб-сторінки відповідно до роздруківки. До веб-квесту можуть бути залучені різні електронні ресурси, такі як, на-

приклад, Wikipedia. Тож не слід зводити визначення веб-квесту до поняття веб-сайту. Відносно тлумачення веб-квесту як методу, то у роботі І. Сокол було доведено, що веб-квест має складнішу структуру та слід кваліфікувати як технологію [1].

Відповідно до визначення веб-квесту, співробітник бібліотеки має сформулювати перед учасниками проблемне завдання. Слід окреслити електронні ресурси, на яких можна це реалізувати. Першочергово веб-квести були запроваджені для закладів освіти і лише з часом адаптовані до діяльності інших соціальних інститутів. Тож головною метою такого заходу у науковій бібліотеці буде не отримання нових знань, а забезпечення інформаційно-знансєвих потреб користувачів. Це означає, що бібліотекар має навчити, як знаходити необхідну інформацію та запропонувати у формі гри алгоритм пошуку. Вважаємо, що співробітники бібліотеки найкраще ознайомлені з офіційними веб-сайтами установ, де вони працюють. Веб-сторінки наукових бібліотек мають широкі пошукові можливості. Вступний інструктаж по роботі з веб-сайтом бібліотеки для тільки-но зареєстрованих користувачів зазвичай проходить доволі поверхово. Це пояснюється тим, що користувач завітає до бібліотеки з певним запитом і, у першу чергу, його цікавить бібліографія. А відтак, інші рубрики є менш сприйнятними відвідувачу. Тому пропонуємо запроваджувати веб-квести у науковій бібліотеці з метою ознайомлення з офіційним веб-сайтом установи та формування навичок роботи з ним.

Не менш важливим при введенні нової форми діяльності є знання видової класифікації. Веб-квест прийнято класифікувати за 3 головними критеріями. Нашого дослідження стосується критерій тривалості та виду завдань. Відповідно до першого, веб-квести поділяють на короткострокові та тривалі [1]. Вважаємо доцільним проводити короткострокові веб-квести у науковій бібліотеці, якщо вони побудовані на роботі з веб-сайтом бібліотеки. Такий захід складається з 1–3 зустрічей. Якщо ж у науковій бібліотеці запланований веб-квест за певною тематикою і вона є місткою, слід розробити тривалі веб-квести. Відповідно до виду завдань розрізняють такі веб-квести: переказ, планування/проекування, самопізнання, компіляція, творче завдання, аналітична задача, головоломка, оцінка, журналістське розслідування, переконання та наукове дослідження [5]. Однак з усіх видів заплановані веб-квести у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського

(далі НБУВ) можливі у форматі переказу. Власне за переказу учасники однієї підгрупи можуть презентувати іншим учасникам досвід роботи з веб-сайтом бібліотеки.

Перейдемо до організаційно-методичної частини та практичних складових веб-квестів у науковій бібліотеці. У педагогічній літературі виділяють чотири головні критерії веб-квесту: 1) участь групи осіб, 2) критичне та аналітичне мислення, 3) наявність списку веб-ресурсів (складає організатор), 4) поділ групи на ролі.

Перепон щодо проведення веб-квесту у науковій бібліотеці для групи осіб не бачимо. Вважаємо менш енерговитратним для бібліотекарів одночасне ознайомлення з можливостями веб-сайту бібліотеки групи людей, аніж індивідуальну роботу. Відносно видів та типів мислення, то розвивати критичне та аналітичне мислення за допомогою веб-квесту, який побудований на роботі з онлайн-сторінкою бібліотеки, вважаємо неможливим. У даному випадку розвиваємо мислення нижчого порядку (наприклад, логічне, теоретичне, синтезуюче). Однак, якщо використовувати додаткові веб-сайти, можна наблизитися до стандарту веб-квесту.

Відповідно до вищезазначених критеріїв веб-квесту, учасники мають опрацювати декілька онлайн-сторінок. У нашому випадку (проект Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського), центральне місце було відведено веб-сайту наукової бібліотеки. Хоча не виключаємо залучення інших онлайн-сторінок, у якості допоміжних. Розглянемо структуру офіційного веб-сайту НБУВ. Верхня панель онлайн-сторінки містить такі рубрики: про бібліотеку, новини, читачам, ресурси та бібліотекарям. Ліворуч розміщені такі рубрики: каталоги, тематичний навігатор, нові ресурси та надходження, електронні ресурси, електронна бібліотека “Україніка”, цифрові колекції, Інтернет-навігатор, бази даних та Національна академія наук України. Праворуч можна побачити такі рубрики: наукові ресурси, історико-культурні ресурси, спеціалізовані Е-бібліотеки, бібліографічні ресурси, наукові періодичні видання НБУВ та біографічні ресурси. Кожна з рубрик має свою структуру. Так, наприклад, рубрика “каталоги” складається з електронних каталогів (4 підрубрики), каталоги окремих фондів бібліотеки (10 підрубрик), фондові каталоги архівних документів (2 підрубрики), скановані каталоги (імідж-каталоги) (2 підрубрики) та скановані каталоги (імідж-каталоги) історико-культурних фондів (6 підрубрик). Від-

повідно, бібліотекар може формувати завдання до декількох рубрик, кожна з яких має розгалужену побудову.

За останнім з приведених критеріїв веб-квесту група учасників має бути розподілена на ролі. Зазвичай розподіл відбувається на підгрупи (до 6 осіб) [3]. Заплановані веб-квести у НБУВ передбачають роботу на гаджетах учасників (смартфон, айфон, планшет). А відтак, підгрупа до 6 осіб не зможе працювати над одним портативним пристроєм. Вбачаємо два виходи із ситуації: 1) скласти пошукові завдання для кожного учасника підгрупи, 2) надати блок пошукових завдань усім учасникам. За першим варіантом, учасники ознайомляться лише з частиною запропонованої бібліотекарем рубрики. Зокрема, це призведе до перевантаження бібліотекаря-організатора. Вважаємо другий варіант більш раціональним та пізнавальним для відвідувачів.

Звернемо увагу на структуру веб-квесту або алгоритм його проведення. Фахівці з цієї технології виділяють від 4 до 8 етапів його реалізації. Втім, чотириетапна структура є цілком показовою та змістовною. Вона складається з: 1) вступ, 2) завдання, 3) процес та 4) оцінка та висновки. У науковій бібліотеці за проведення веб-квесту погоджено дотримуватися цієї послідовності. Однак бібліотекар не надає оціночні судження виконаній роботі учасників. Поділ на підгрупи передбачає дослідження певного аспекту обраної теми, тому по закінченню веб-квесту учасники мають обмінятися набутою інформацією. Такий обмін інформацією має відбуватися у форматі презентації, плакату, відеоролику тощо [2]. Учасники ж веб-квесту наукової бібліотеки обмежені у цьому випадку і можуть показати свої результати на розроблених плакатах.

Таким чином, веб-квести є актуальними та перспективними у соціокультурній діяльності наукової бібліотеки. Формування цієї форми діяльності відбулося у рамках педагогічної науки, а тому при введенні веб-квестів до практичної діяльності бібліотеки необхідно адаптувати деякі характеристики. Пропонуємо розробляти веб-квести на базі офіційних веб-сторінок наукових бібліотек, проводити короткотривалі заходи, не вдаватися до системи оцінок та закінчувати веб-квест представленням підгрупою плакатів.

Джерела та література:

1. Сокол І. М. Класифікація квестів. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. Вип. 36 (89). С. 369 – 374.
2. Баліцька І., Караман О. Веб-квест як засіб створення розвивального середовища у процесі навчання української мови учнів 11 класу. *Наукові доробки магістрів Інституту філології*. 2018. Т. 1.
3. Путий Т. Н. Веб-квест технология как средство развития познавательной активности учащихся при обучении русскому языку. *Русский язык и литература: проблемы изучения и преподавания*. 2014. Вып. 8. С. 263 – 267.
4. Илюшкина Н. С. Использование технологии веб-квест в работе библиотеки как средство развития творческого потенциала студентов колледжа. URL: <https://educontest.net/ru/337808/%D0%B8%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B8%D0%B8-%D0%B2%D0%B5%D0%B1-%D0%BA%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82-%D0%B2/>
5. [Б. а.] Веб-квест как педагогическая технология. URL: http://32ruo56.blogspot.com/2012/05/blog-post_26.html
6. [Б. а.]. Веб-квест как одна из форм привлечения читателей в библиотеку. URL: https://studbooks.net/2423884/kulturologiya/kvest_odna_form_privlecheniya_chitateley_biblioteku

АДАПТАЦИЯ ВЕБ-КВЕСТА К СОЦИОКУЛЬТУРНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НАУЧНОЙ БИБЛИОТЕКИ: ПРЕДЛОЖЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ

О. Г. Бублик

Аннотация

В статье рассмотрены ключевые аспекты веб-квестов (определение, характеристика, структура, классификация). Обращено внимание на определение веб-квестов с целью понимания их сущности и дальнейшего использования на практике. Проанализированы четыре главные характеристики веб-квестов и возможности их переноса на модель социокультурной деятельности научной библио-

теки. Рассмотрены этапы проведения веб-квестов и трудности их имплементации в практику научной библиотеки. Обращено внимание на классификацию веб-квестов и именно те виды, которые целесообразно вводить в научной библиотеке.

Ключевые слова: веб-квест, научная библиотека, адаптация, характеристики веб-квеста, классификация веб-квеста.

THE ADAPTATION OF WEBQUEST TO SOCIAL-CULTURAL ACTIVITIES OF SCIENTIFIC LIBRARY: PROPOSALS AND PROSPECTS

O. Bublik

Summary

The article deal with the key aspects of WebQuests (definition, description, structure, classification). The definition of web quests in order to understand their essence and further use in practice was paid attention. Four main characteristics of WebQuests and the possibility of their transfer to the model of the socio-cultural activities of the scientific library was analyzed. The stages of web quests and the difficulties of their implementation in the practice of a scientific library was considered. The classification of WebQuests and precisely those types that are advisable to enter in a scientific library was paid attention.

Key words: WebQuest, scientific library, adaptation, WebQuest characteristics, WebQuest classification.